

Pojęcia kluczowe: obrońca, prawo karne, proces karny, prawo do obrony, wydatki, ekstradycja, świadek, odpowiedzialność za składanie fałszywych zeznań, sędziowie delegowani

Najnowsze orzecznictwo

Patrycja Balcer, Dobroslawa Szumiło-Kulczycka, Janusz Raglewski

PRZEGLĄD BIEŻĄCEGO ORZECZNICTWA SĄDU NAJWYŻSZEGO W SPRAWACH KARNYCH (LIPIEC–GRUDZIEŃ 2021 R.)

Przeгляд orzecznictwa Izby Karnej Sądu Najwyższego przedstawia wybrane, interesujące orzeczenia wydane w drugiej połowie 2021 r. i opatrzone komentarzami autorów. Prezentowane orzecznictwo dotyczy takich zagadnień jak umorzenie absorpcyjne, obowiązek rozważenia wniosków, zasądzenie zwrotu wydatków, odpowiedzialność świadka za składanie fałszywych zeznań, dowód rzeczowy, rachunek bankowy, orzekanie w sprawach karnych przez sędziów delegowanych przez Ministra Sprawiedliwości.

SPOSÓB REALIZACJI OBOWIĄZKU SĄDU *AD QUEM* W ZAKRESIE ROZWAŻENIA WSZYSTKICH ZARZUTÓW I WNIOSKÓW

Wyrok Sądu Najwyższego z 9.09.2021 r. (I KK 139/20)¹

Nakaz całościowego rozpoznania sprawy przez sąd odwoławczy, jak również wyjaśnienie w uzasadnieniu racji przemawiających za określonym rozstrzygnięciem, powinien być rozumiany szeroko – jako obejmujący rozpoznanie wniosków stron postępowania kierowanych do sądu po złożeniu środka zaskarżenia, a przed ogłoszeniem wyroku. W przeciwnym razie decyzja sądu w przedmiocie uwzględnienia wniosku mogłaby

¹ Wyrok SN z 9.09.2021 r. (I KK 139/21), LEX nr 3258754.

okazać się dyskrecjonalna, a wnioskodawca pozbawiony byłby możliwości weryfikacji tego, czy sąd odwoławczy uczynił zadość obowiązkowi zbadania zasadności inicjatywy procesowej strony.

Twierdzenie to wyrażone zostało w sytuacji, gdy obrońca skazanego zarzucił w kasacji m.in. rażąco obrazę przepisów dotyczących kontroli instancyjnej, tj. art. 457 § 3 Kodeksu postępowania karnego² oraz art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 11 § 1 Kodeksu karnego skarbowego³ w zw. z art. 113 § 1 k.k.s., a polegającą na braku rozpoznania i odniesienia się przez przed sąd odwoławczy do złożonego dopiero na etapie postępowania odwoławczego i po terminie do wniesienia apelacji przez skazanego wniosku o umorzenie absorpcyjne. Zdaniem obrońcy stanowiło to rażąco obrazę art. 11 § 1 k.p.k. mającą istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia oraz na możliwość ustalenia stanowiska sądu odwoławczego w zakresie złożonego przez skazanego wniosku o umorzenie absorpcyjne postępowania, bezspornie wpływającą na kwestionowane rozstrzygnięcie i wystąpienie w sprawie możliwości zastosowania ww. instytucji. Co bowiem istotne, rzeczywiście wniosek ten, złożony podczas rozprawy odwoławczej, nie stanowił przedmiotu żadnych rozważań sądu *ad quem*, który kwestię tę w zupełności pominął zarówno podczas rozprawy, jak i w sporządzonym przez siebie uzasadnieniu. W ocenie Sądu Najwyższego nie ulegało wątpliwości, że takie pominięcie sądu odwoławczego stanowiło rażące naruszenie przepisu art. 433 § 2 k.p.k., z treści tegoż przepisu wynika bowiem w sposób jednoznaczny obowiązek sądu *ad quem* rozważenia wszystkich zarzutów i wniosków. Oznacza to również obowiązek ustosunkowania się także do tych wniosków, które złożono dopiero w toku rozprawy odwoławczej. Brak jego zrealizowania powoduje, że nie sposób jest dokonać weryfikacji przyczyn, dla których wydane zostało tego rodzaju rozstrzygnięcie.

Przytoczone rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego ocenić należy jako słuszne z punktu widzenia jednoczesnego zabezpieczenia interesów strony w postępowaniu, która powinna mieć możliwość zapoznania się ze stanowiskiem sądu w przedmiocie wszystkich złożonych przez siebie wniosków i oświadczeń. Co także istotne, skoro bowiem ustawodawca nakazuje sądowi należyte i szczególne wyrażenie stosunku sądu do skonkretyzowanych wniosków strony, to nie sposób jest przyjąć, że pominięcie któregokolwiek z nich stanowi należyte wywiązanie się z obowiązku wskazanego w treści art. 433 § 2 k.p.k.

² Ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 2447 ze zm.), dalej k.p.k.

³ Ustawa z 10.09.1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz.U. z 2021 r. poz. 2427 ze zm.), dalej k.k.s.

ZAWIESZENIE BIEGU TERMINÓW PROCESOWYCH W ZWIĄZKU Z PANDEMIA COVID-19 ORAZ TZW. NIENALEŻYTA OBSADA SĄDU

Postanowienie Sądu Najwyższego z 28.10.2021 r. (III KK 237/21)⁴

1. W okresie od 31.03.2020 r. do 22.05.2020 r. (włącznie) zawieszony był bieg terminów procesowych i sądowych w postępowaniach karnych. Z powyższego wynika, że terminy te zaczęły biec w dalszym ciągu od 23.05.2020 r.

2. W tożsamej sytuacji prawnej Sąd Najwyższy zajmował konsekwentne stanowisko, że osoba powołana na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8.12.2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw nie może być uznana za spełniającą gwarancje wynikające z prawa jednostki do niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą.

3. Ponieważ Pan A.B. na skutek naruszającej polskie prawo rekomendacji KRS został powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego [postanowienie Prezydenta RP z 10.10.2018 r., nr (...)] okoliczność ta musiała skutkować stwierdzeniem, że skazany P.G. nie miał zapewnionej gwarancji rozstrzygnięcia sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Konwencji⁵). W rezultacie w sprawie wystąpiła bezwzględna przesłanka odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci sądu nienależycie obsadzonego.

Powyższe orzeczenie zostało wydane na kanwie następującego stanu faktycznego. Oskarżony został na mocy wyroku sądu pierwszej instancji uznany za winnego popełnienia czynu z art. 18 § 3 Kodeksu karnego⁶ w zw. z art. 56 ust. 3 ustawy z 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii⁷ i skazany na karę 2 lat pozbawienia wolności i karę grzywny w wymiarze 50 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 zł. Sąd drugiej instancji po rozpoznaniu apelacji obrońcy utrzymał w mocy zaskarżony wyrok. W odniesieniu do ww. skazanego wniesiono dwie kasacje. Jedna z nich została postanowieniem wydanym w składzie jednoosobowym oddalona jako oczywiście bezzasadna, druga natomiast została pozostawiona bez rozpoznania, a to na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. jako wniesiona po terminie. Od powyższego postanowienia Sądu Najwyższego została wniesiona kasacja nadzwyczajna przez Prokuratora Generalnego, który

⁴ Postanowienie SN z 28.10.2021 r. (III KK 237/21), LEX nr 3258749.

⁵ Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 4.11.1950 r. (Dz.U. z 1993 r. nr 61 poz. 284), dalej Konwencja.

⁶ Ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2021 r. poz. 2345 ze zm.), dalej k.k.

⁷ Ustawa z 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.).

zaskarżył je w całości na korzyść skazanego i zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k., poprzez pozostawienie bez rozpoznania wskazanej powyżej kasacji i bezzasadne przyjęcie, że została ona wniesiona po terminie.

Wskazując na powyższe, zwrócono uwagę na treść art. 15zsz ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 1 pkt 14 i art. 101 ustawy z 31.03.2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw⁸ oraz art. 68 ust. 7 w zw. z art. 46 pkt 20 i art. 76 ustawy z 14.05.2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2⁹. Z powyższego wynikało w sposób jednoznaczny, że od dnia 31.03.2020 r. do dnia 23.05.2020 r. zawieszony został przez ustawodawcę bieg terminów procesowych i sądowych w postępowaniach karnych. W konsekwencji należało przyjąć, że rzeczona kasacja została wniesiona w terminie wskazanym art. 524 § 1 k.p.k. Prokurator Generalny wniósł zatem o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Najwyższemu w celu rozpoznania kasacji tegoż obrońcy. Rozpoznając kasację Prokuratora Generalnego, Sąd Najwyższy przychylił się w całości do stanowiska Prokuratora Generalnego, co skutkowało jej uwzględnieniem oraz uchyleniem zaskarżonego postanowienia Sądu Najwyższego w całości i przekazaniem Izbie Karnej do ponownego rozpoznania.

Niezależnie od tego Sąd Najwyższy, działając z urzędu, doszedł do wniosku, że zaskarżone postanowienie obarczone zostało bezwzględną przyczyną odwoławczą wskazaną w treści art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady sądu. W treści uzasadnienia szczegółowo wskazano, że sędzia wydający zaskarżone postanowienie został powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na podstawie naruszającej polskie prawo rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa RS (postanowieniem Prezydenta RP z 10.10.2018 r. nr...). To zaś prowadzi do wniosku, że w stosunku do skazanego nie została zrealizowana gwarancja rozstrzygnięcia sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP¹⁰ i art. 6 ust. 1 Konwencji), co skutkowało zaistnieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej. W treści uzasadnienia omawianego stanowiska Sąd Najwyższy odwołał się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu oraz do wcześniejszego stanowiska Sądu Najwyższego, w tym w szczególności do uchwały trzech po-

⁸ Ustawa z 31.03.2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 568 ze zm.).

⁹ Ustawa z 14.05.2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. z 2020 r. poz. 875 ze zm.)

¹⁰ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. nr 78 poz. 384 ze zm.).

łączonych Izb z 23.01.2020 r. (BSA I-41110-1/20, OSNKW 2020/2, poz. 7), w której przyjęto, że w sytuacji gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8.12.2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3) dochodzi do nienależytej obsady sądu, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., bądź sprzeczności składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c.

Komentowane orzeczenie jest niezwykle istotne. O ile w zakresie rozstrzygnięcia dotyczącego zawieszenia biegu terminów procesowych stanowi jedynie przypomnienie czasowo obowiązującej regulacji, o tyle ma bardzo daleko idące znaczenie w kwestii ocen konsekwencji nieprawidłowości podczas powołań sędziów. Należy zgodzić się ze skutkiem twierdzenia przyjętego w niniejszej sprawie. Odpowiada on konsekwencjom wypracowanym przez orzecznictwo ETPCz. Pozostaje natomiast cały czas dyskusyjne, czy wskazane wady proceduralne wyboru sędziów, piętnowane przecież przez SN, powodują w istocie jedynie stan „nienależytej obsady sądu”, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., czy też świadczą po prostu o braku uprawnień do orzekania, o jakim mowa w treści art. 439 § 1 pkt 1. k.p.k. Stan nienależytej obsady sądu w swej istocie odnosi się do konkretnego składu, lecz nie wyklucza, że biorący w nim udział sędziowie mogą orzekać w innych układach procesowych. Tymczasem w omawianej sprawie zakwestionowano w ogóle możliwość orzekania przez sędziego z uwagi na wadliwość procedury prowadzącej do jego powołania na urząd. Tego typu zarzut pozostaje aktualny niezależnie od układu procesowego. Trudno więc przy takiej przyczynie twierdzić, że dana osoba pozostaje uprawniona do orzekania, choć dobór jej do składu prowadzić będzie każdorazowo do stanu nienależytej jego obsady.

BLOKADA ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA RACHUNKU BANKOWYM A UZNANIE ICH ZA DOWÓD RZECZOWY

Uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 9.11.2021 r. (I KZP 3/21)¹¹

Zgromadzone na rachunku bankowym środki nie są dowodem rzeczowym, o którym mowa w art. 106a ust. 8 ustawy z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe¹².

Do analizy omawianego zagadnienia doszło w następującym stanie faktycznym. W toku prowadzonego postępowania przygotowawczego najpierw dokonano na podstawie art. 106a Prawa bankowego blokady środków

¹¹ Uchwała składu 7 sędziów SN z 9.11.2021 r. (I KZP 3/21), Legalis nr 2630681.

¹² Ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2020 r. poz. 1896 ze zm.)

zdeponowanych na rachunkach bankowych spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, a następnie po upływie 3 miesięcy tej blokady zostały one uznane na mocy postanowienia prokuratora za dowód rzeczowy i nakazano przechowywać je na koncie sum depozytowych właściwej prokuratury okręgowej. Powyższe postanowienie zostało zaskarżone przez pełnomocników ww. spółki, którzy m.in. zarzucili obrazę przepisu art. 106a ust. 8 ustawy z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe, poprzez uznanie za dowód rzeczowy pieniędzy zgromadzonych na rachunkach bankowych spółki, podczas gdy środki te nie posiadają przymiotów, które pozwalaby na ich uznanie za tego rodzaju dowód. Sąd rejonowy, rozpoznając zażalenie, doszedł do wniosku, że podczas rozpoznawania sprawy wyłoniło się zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni ustawy. Z tej przyczyny wystąpił do Sądu Najwyższego z pytaniem prawnym „czy przepis art. 106a ust. 8 ustawy z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe – musi być interpretowany w sposób ścisły, przy uwzględnieniu przedstawionych właściwości dowodów rzeczowych oraz przy założeniu gwarancyjnej funkcji tego przepisu – a co za tym idzie, czy trzymiesięczny okres blokady rachunku, o jakim mowa w wyżej wskazanym przepisie, służy temu, aby prokurator ustalił, czy doszło do popełnienia przestępstwa i wydał postanowienie o przedstawieniu zarzutów, a w konsekwencji aby środki pieniężne na rachunku objętym postanowieniem prokuratora o jego blokadzie mogły się stać przedmiotem zabezpieczenia majątkowego w trybie art. 291 k.p.k., czy też alternatywnie: – przepis art. 106a ust. 8 cytowanej wyżej ustawy pozwala na przyjęcie, że ustawodawca wyraził zgodę na uznanie wartości pieniężnych znajdujących się na rachunku bankowym za dowody rzeczowe, a w konsekwencji wydanie postanowienia takiego jak zaskarżone, jest możliwe również w sytuacji, gdy sprawa znajduje się w fazie *in rem*, zaś prokurator zyskuje uprawnienie do prowadzenia śledztwa przez okres przekraczający trzymiesięczny termin, o jakim mowa w art. 106a ust. 8 cytowanej wyżej ustawy i prowadzenia go znacznie dłużej bez konieczności postawienia komukolwiek zarzutów i przejścia do fazy *in personam*, a wskazany przepis nie ma charakteru gwarancyjnego wobec osób, których środki zostały zablokowane zaskarżonym postanowieniem o dowodach rzeczowych”. Prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o odmowę podjęcia uchwały z uwagi na brak wystąpienia zagadnienia prawnego „wynikającego z usprawiedliwionej, rozbieżnej interpretacji przez sądy, wadliwie lub w sposób niejasny sformułowanych przepisów prawa”.

W ocenie Sądu Najwyższego doszło do ziszczenia się wskazanych w treści art. 441 k.p.k. przesłanek do rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy przekazanego zagadnienia prawnego. I tak w szczególności zwrócono uwagę na kluczowy problem interpretacyjny odnoszący się do wykładni przepisu art. 106a ust. 8 ustawy z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe, który to przepis jest rozbieżnie interpretowany. W uzasadnieniu w sposób szczegółowy odniesiono się zarówno do ustawodawstwa, jak również linii orzeczniczej sądów i Trybunału Konstytu-

cyjnego w zakresie możliwości naruszenia własności oraz represji majątkowej w postępowaniu. Zwrócono także uwagę, że trzymiesięczny termin przewidziany w art. 106a ust. 8 Prawa bankowego¹³ ma aktywizować organy postępowania w celu maksymalizowania podjętych czynności w toku prowadzonego postępowania. Ostatecznie uznano, że ze względu na rodzaj i charakter danych cyfrowych nie sposób jest zaliczyć „środków na rachunku” do tej kategorii dowodów rzeczowych. W tym względzie należy przyjąć, że zgromadzone na rachunku bankowym środki nie są dowodem rzeczowym, o którym mowa w cytowanym przepisie.

Omówione orzeczenie ma niejako historyczne znaczenie. Otóż cytowaną już ustawą o zmianie niektórych ustaw w związku z powołaniem Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości wprowadzono także zmiany do Kodeksu postępowania karnego. W szczególności wprowadzono nowy art. 236b, w którym wskazano, że „rzeczą lub przedmiotem w rozumieniu przepisów niniejszego rozdziału są również środki na rachunku”. Trudno zresztą zrozumieć, dlaczego ustawodawca równocześnie zaliczył środki na rachunku zarówno do „rzeczy”, jak i „przedmiotów”, lecz dodatkowo tylko w obrębie jednego rozdziału Kodeksu postępowania karnego. Na pewno natomiast w ten sposób zniweczył znaczenie przywołanej uchwały. Pamiętać natomiast należy, że zachowuje ona pełną aktualność, gdy chodzi o ocenę zaszczości, jakie miały miejsce przed dniem 12.01.2022 r., i choćby z tego powodu, przy uwzględnieniu zmiany prawa, którą wywołała, warta jest zapamiętania.

BRAK ODPOWIEDZIALNOŚCI ŚWIADKA SKŁADAJĄCEGO FAŁSZYWE ZEZNANIE Z OBAWY PRZED GROŻĄCĄ MU ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ KARNA

Uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 9.11.2021 r. (I KZP 5/21)¹⁴

Nie popełnia przestępstwa z art. 233 § 1a k.k. świadek składający fałszywe zeznanie z obawy przed grożącą mu odpowiedzialnością karną, jeśli – realizując prawo do obrony – zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, nie wyczerpując jednocześnie swoim zachowaniem znamion czynu zabronionego określonego w innym przepisie ustawy.

Prezes Sądu Najwyższego wniósł o rozstrzygnięcie przez skład 7 sędziów Sądu Najwyższego rozbieżności w wykładni prawa, występującej w orzecznictwie najwyższej polskiej instancji sądowej w odniesieniu do zagadnienia

¹³ Z dniem 12.01.2022 termin ten został wydłużony do 6 miesięcy – zob. art. 5 ustawy z 17.12.2021 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z powołaniem Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości (Dz.U. z 2021 r. poz. 2447).

¹⁴ Uchwała składu 7 sędziów SN z 9.11.2021 r. (I KZP 5/21), LEX nr 3253397.

prawnego, sprowadzającego się do udzielenia odpowiedzi na następujące pytanie: „Czy prawo do obrony, określone w art. 42 ust. 2 Konstytucji RP w zw. z art. 6 k.p.k. dopuszcza możliwość pociągnięcia do odpowiedzialności karnej za przestępstwo określone w art. 233 § 1a k.k. przesłuchiwanego w charakterze świadka sprawcy czynu zabronionego, który w obawie przed grożącą mu odpowiedzialnością karną złożył fałszywe zeznanie?”.

Kanwą rozważań Sądu Najwyższego stały się dwa przeciwstawne stanowiska, które ukształtowały się w judykaturze w tej kwestii po 2016 r. Z pierwszego z nich wynikało, że począwszy od 15.04.2016 r., tj. daty wejścia w życie ustawy z 11.03.2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw¹⁵, wprowadzającej do Kodeksu karnego art. 233 § 1a k.k., zachowanie sprawcy składającego fałszywe zeznania z obawy przed grożącą mu odpowiedzialnością karną może być kwalifikowane z tego przepisu karnego. Konsekwencją dokonanej zmiany legislacyjnej jest stwierdzenie, że działanie sprawcy czynu zabronionego, składającego fałszywe zeznania z obawy przed grożącą mu za ten czyn odpowiedzialnością karną, nie może być już traktowane jako realizacja prawa do obrony, skutkująca wyłączeniem odpowiedzialności karnej ze względu na podjęcie zachowania w sytuacji kontratypowej¹⁶. Zgodnie z opozycyjnym stanowiskiem osoba przesłuchiwana w charakterze świadka, gdy składa fałszywe zeznania z obawy przed narażeniem siebie na odpowiedzialność karną, w granicach własnej odpowiedzialności karnej, nie popełnia przestępstwa z art. 233 § 1 ani § 1a k.k. Chodzi o zeznania, z których wynikają okoliczności niezgodne z prawdą dotyczące sprawstwa czynu i indywidualną odpowiedzialnością karną tej osoby¹⁷.

Ze złożonego w sprawie stanowiska Prokuratury Krajowej wynikało jednoznacznie, że domaga się ona podjęcia uchwały, z której wynikać będzie dopuszczalność pociągnięcia do odpowiedzialności karnej za przestępstwo określone w art. 233 § 1a k.k. przesłuchiwanego w charakterze świadka sprawcy czynu zabronionego, który w obawie przed grożącą mu odpowiedzialnością karną złożył fałszywe zeznanie. Przemawiać za tym mają bowiem względy dobra wymiaru sprawiedliwości, których prymat, w ocenie Prokuratury Krajowej, przewyższa zasadę prawa do obrony i możliwość jej realizacji w procesie, czemu wyraz miał dać sam ustawodawca, dokonując rzeczony nowelizacji.

Podjmując uchwałę, Sąd Najwyższy na wstępie przypomniał, że kwestia odpowiedzialności za złożenie fałszywego zeznania z obawy przed grożącą odpowiedzialnością karną nie jest w orzecznictwie i doktrynie prawa karnego problemem nowym. Najwyższa polska instancja sądowa odwołała się do koncepcji

¹⁵ Ustawa z 11.03.2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 437).

¹⁶ Por. postanowienie SN z 15.01.2020 r. (I KZP 10/19), OSNKW 2020/1 poz. 1.

¹⁷ Postanowienie SN z 10.12.2020 r. (I KK 58/19), OSNK 2021/2, poz. 8.

ukształtowanej w orzecznictwie¹⁸. Sąd Najwyższy nie dostrzegł przesłanek do rewizji poglądu wypracowanego w ramach długotrwałego procesu wykładni, a determinującego główny nurt linii orzeczniczej odnoszącej się do realizacji prawa do obrony przez składającego zeznania sprawcę czynu zabronionego. Uznał, że racjonalny ustawodawca nie decydowałby się na zasadniczą zmianę dotychczasowego rozumienia art. 233 § 1 k.k. przez legislacyjną, jeżeli nie uzasadniałyby tego nadzwyczajne powody. Nic nie wskazuje jednak, aby one w tym wypadku zaistniały. Akcentując zarówno akty prawa międzynarodowego, jak i krajowe ramy ustawodawstwa, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że obowiązek organów ścigania dotyczący wykrywania sprawców przestępstw i pociągania ich do odpowiedzialności musi być realizowany w poszanowaniu gwarancji przysługujących innym uczestnikom postępowania, w tym także stronom. Z dystansem podszedł do słuszności tezy, zgodnie z którą karanie sprawcy czynu zabronionego za złożenie fałszywych zeznań z obawy przed grożącą mu odpowiedzialnością karną przyniesie dostrzegalną korzyść wymiarowi sprawiedliwości. Odnosząc się zaś do gwarancji procesowych przysługujących stronom w postępowaniu karnym, w tym zwłaszcza prawa do obrony, uznał, że pełnej realizacji tego prawa nie gwarantuje art. 183 § 1 k.p.k. Trudno w tym wypadku mówić o możliwości zachowania milczenia przez świadka będącego sprawcą czynu zabronionego, który nie chce kierować na siebie uwagi organów ścigania. Zwrócona została także uwaga na brak przysługującego świadkowi w polskiej procedurze karnej prawa do kłamstwa. Brak odpowiedzialności karnej za złożenie przez sprawcę czynu zabronionego fałszywych zeznań w ramach realizacji prawa do obrony nie może być utożsamiany z przyznaniem mu uprawnienia do zachowania moralnie naganego.

W uzasadnieniu prezentowanej uchwały 7 sędziów SN zwrócono również uwagę na specyfikę strony jurydycznej przepisu art. 233 § 1a k.k. Nie określa on bowiem wszystkich znamion typu czynu zabronionego, odwołując się do art. 233 § 1a k.k., mamy zatem do czynienia z identycznym kręgiem podmiotów. O niemożności uznania, że w art. 233 § 1a k.k. unormowana została sytuacja dotychczas traktowana w orzecznictwie jako kontratypowa, przemawiają również względy systemowe z zakresu sfery procesowej oraz materialnoprawnej analizowanego zagadnienia.

Wyrażony przez najwyższą polską instancję sądową pogląd prawny w prezentowanej uchwale z 9.11.2021 r. jest niezwykle istotny m.in. w perspektywie należytego zabezpieczenia interesów osoby, która wbrew nakazowi wynikającemu z art. 313 § 1 k.p.k. przesłuchania w charakterze podejrzanego osoby, co do której istnieją dane uzasadniające dostatecznie, że popełniła czyn zabroniony, słuchana jest w charakterze świadka.

¹⁸ Uchwała SN z 20.06.1991 r. (I KZP 12/91), OSNKW 1991/10–12, poz. 46; uchwała SN z 26.04.2007 r. (I KZP 4/07), OSNKW 2007/6, poz. 45; uchwała SN z 20.09.2007 r. (I KZP 26/07), OSNKW 2007/10, poz. 71.

PODSTAWA DO ZASĄDZENIA ZWROTU WYDATKÓW PONIESIONYCH PRZEZ OSOBĘ ŚCIGANĄ W ZWIĄZKU Z USTANOWIENIEM OBROŃCY W PRZYPADKU PRAWNEJ NIEDOPUSZCZALNOŚCI WYDANIA TAKIEJ OSOBY

Uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 9.11.2021 r. (I KZP 6/21)¹⁹

Przepis art. 632 pkt 2 k.p.k., stosowany *per analogiam* do orzeczenia o prawnej niedopuszczalności wydania osoby ściganej, może stanowić podstawę do zasądzenia zwrotu wydatków poniesionych przez tę osobę w związku z ustanowieniem obrońcy. Tego rodzaju wydatki ponosi Skarb Państwa.

Kanwą dla sformułowania przytoczonego poglądu stały się występujące w orzecznictwie sądów powszechnych wątpliwości związane z zagadnieniem prawnym dotyczącym zwrotu „w razie uniewinnienia oskarżonego lub umorzenia postępowania”, o którym mowa w treści art. 632 pkt 2 k.p.k. w odniesieniu do sytuacji wydania w postępowaniu ekstradycyjnym postanowienia o prawnej niedopuszczalności wydania osoby ściganej, tudzież czy przepis ten stosowany *per analogiam* może stanowić podstawę do zasądzenia na rzecz osoby ściganej zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem przez nią obrońcy. Do wniosku o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego Prezesa Sądu Najwyższego Izby Karnej dołączone zostały odpisy poszczególnych orzeczeń, za pomocą których możliwe stało się zarysowanie dwóch odmiennych stanowisk w tej kwestii. I tak w pierwszej grupie orzeczeń zwracano uwagę na dopuszczalność zwrotu wydatków osobie ściganej w związku z ustanowieniem przez nią obrońcy w postępowaniu ekstradycyjnym, w którym wydano postanowienie o prawnej niedopuszczalności wydania, a to na podstawie przywołanego wcześniej przepisu. W drugiej natomiast przyjmowano, że nie przewiduje on podstawy do zasądzenia zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem obrońcy przez osobę ściganą w razie wydania w postępowaniu ekstradycyjnym postanowienia o prawnej niedopuszczalności wydania, odwołując się jednocześnie do wykładni literalnej. Podobne stanowisko zaprezentował Prokurator Prokuratury Krajowej, który wniósł o podjęcie uchwały, na podstawie której przyjęte zostanie, że wskazane w treści art. 632 pkt 2 k.p.k. przesłanki nie obejmują omawianej sytuacji oraz nie stanowią podstawy – także *per analogiam* – do zasądzenia zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem obrońcy w tym postępowaniu także z powołaniem się na wykładnię literalną. W uzasadnieniu wskazał, że skoro z treści przepisu jednoznacznie wynika, iż dotyczy on zwrotu wydatków wyłącznie w sytuacji uniewinnienia lub umorzenia postępowania, to nie może on stanowić podstawy zwrotu w omawianym przypadku.

¹⁹ Uchwała składu 7 sędziów SN z 9.11.2021 r. (I KZP 6/21), Legalis nr 2630680.

Analizując omawiane zagadnienie, Sąd Najwyższy wskazał, że kwestia ustalenia odpowiedzialności karnej osoby ściganej nie stanowi przedmiotu postępowania ekstradycyjnego, wskazując jednak na pomocniczy, ale nie incydentalny jego charakter. Jednocześnie przyjęte zostało, że postanowienie o niedopuszczalności wydania może być uznane za „orzeczenie kończące postępowanie w sprawie”, o którym mowa w art. 626 § 1 k.p.k., ponieważ rzeczywiście przesądza ono o niedopuszczalności prowadzenia postępowania karnego przeciwko osobie ściganej. Dodatkowo z treści cytowanego przepisu nie wynika, że przedmiotem tego rodzaju orzeczenia ma być rozstrzygnięcie o kwestii zasadniczej w procesie, czyli o odpowiedzialności karnej konkretnej osoby.

Skoro więc nie istnieje przepis, który determinowałby sposób i zasady ponoszenia kosztów w razie wydania w postępowaniu ekstradycyjnym postanowienia o prawnej niedopuszczalności wydania osoby ściganej, należy wskazać na istnienie luki prawnej o charakterze konstrukcyjnym. Ta zaś powinna zostać uzupełniona poprzez wykorzystanie wniosku *per analogiam*. W konsekwencji przepis art. 632 pkt 2 k.p.k. może stanowić podstawę do zasądzenia zwrotu wydatków poniesionych przez tę osobę w związku z ustanowieniem obrońcy.

Orzeczenie to zasługuje w pełni na aprobatę. W jednoznaczny sposób wypełnia lukę w postaci braku jednoznacznej podstawy zasądzenia zwrotu wydatków w omawianym przypadku. Wychodzi przy tym naprzeciw oczekiwany postulat słuźności i sprawiedliwosci. Kaźdy, przeciwko komu wdroźone jest postępowanie sądowne, musi mieć możliwość korzystania z pomocy fachowego pełnomocnika. Ostateczny koszt jego udziału w sprawie powinien co do zasady ponoszony być przez tę stronę, która nie zdołała wykazać swoich racji. Z całą pewnością przyjęte rozwiązanie pozwoli na ujednoczenie praktyki orzeczniczej w tej kwestii w poszczególnych ośrodkach sądownych w skali kraju.

RELACJA ART. 81 UST. 1 I 2 TARCZY 4.0. I ART. 4 § 1 K.K. PRZY ORZEKANIU KARY ŁĄCZNEJ

Postanowienie Sądu Najwyższego z 13.10.2021 r. (I KZP 2/21)²⁰

Przepisy art. 81 ust. 1 i 2 ustawy z 19.06.2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 nie wyłączaają stosowania art. 4 § 1 k.k. w sytuacji, gdy tylko jedna z kar, których połączenie sąd rozważa w postępowaniu w przedmiocie wydania wyroku łącznego, została prawomocnie orzeczona do 23.06.2020 r. albo po tej dacie.

²⁰ Postanowienie SN z 13.10.2021 r. (I KZP 2/21), LEX nr 3240557.

Prezentowane orzeczenie dotyczy zagadnienia o niezwykle istotnej doniosłości praktycznej. Chodzi mianowicie o relację unormowań przewidzianych w art. 81 ust. 1 i 2 ustawy związanej ze zwalczaniem COVID-19²¹ z regulacją prawa intertemporalnego zawartą w art. 4 § 1 k.k., określającą wybór ustawy w wypadku zmiany stanu prawnego przed prawomocnym orzeczeniem.

Postanowienie zostało wydane w związku z rozpoznaniem przez najwyższą polską instancję sądową przekazanego przez sąd apelacyjny zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy. Sprowadzało się ono do odpowiedzi na pytanie „czy przepis art. 81 ustawy z 19.06.2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych (...) (Dz.U. z 2020 r. poz. 1086) wyłącza stosowanie art. 4 § 1 k.k. Kodeksu karnego w sytuacji, gdy tylko jedno ze skazań stało się prawomocne do dnia 23.06.2020 r. włącznie lub po tej dacie?”. Sąd Najwyższy, odmawiając podjęcia uchwały, w uzasadnieniu postanowienia wyraził pogląd prawny rozstrzygający to zagadnienie.

Przypomnijmy, że zgodnie z art. 81 ust. 1 powołanej ustawy z 2020 r. przepisy rozdziału IX obowiązującego Kodeksu karnego („Zbieg przestępstw oraz łączenie kar i środków karnych”) „(...) w brzmieniu dotychczasowym, stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy”. Z kolei przepisy tego rozdziału Kodeksu karnego „(...) w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy” (art. 81 ust. 2 ww. ustawy z 2020 r.).

Na wstępie swoich rozważań Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na charakter przepisów art. 81 ust. 1 i 2 Tarczy 4.0. Zarówno mając na względzie miejsce ich usytuowania w ustawie (rozdział 8 zatytułowany „Przepisy przejściowe i końcowe”), a także ich brzmienie, nie powinno budzić wątpliwości, że unormowania w nim pomieszczone mają charakter przepisów przejściowych. Są to regulacje intertemporalne w znaczeniu wąskim, wyrażające nakaz zastosowania innych przepisów. Odnoszą się do dwóch stanów faktycznych. Artykuł 81 ust. 1 Tarczy 4.0. ma zastosowanie w przypadku, gdy wszystkie kary zostały prawomocnie orzeczone przed dniem wejścia w życie tej ustawy (24.06.2020 r.). Z kolei regulacja z ustępu drugiego tego artykułu dotyczy sytuacji, w której wszystkie kary zostały prawomocnie orzeczone od tego dnia. Przepisy te nie wskazują natomiast, według jakich reguł łączyć kary, które stały się prawomocne do dnia 23.06.2020 r. z karami, które stały się prawomocne po tej dacie. Zdaniem Sądu Najwyższego brak regulacji odnoszącej się do tego typu przypadków nie może być jednak potraktowany jako świadoma decyzja ustawodawcy, który chciał w ten sposób wyłączyć dopuszczalność łączenia takich kar. W doktrynie oraz orzecznictwie nie budzi wątpliwości, że art. 4 § 1 k.k. odnosi się również do przepisów określających warunki i zasady orzekania kary łącznej, stanowiącej

²¹ Ustawa z 19.06.2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz.U. z 2020 r. poz. 1086), dalej ustawa związana ze zwalczaniem COVID-19.

instytucję prawa karnego materialnego. W świetle powyższego należy uznać, że przepisy art. 81 ust. 1 i 2 Tarczy 4.0 mają w stosunku do art. 4 § 1 k.k. charakter przepisów wyjątkowych. W zakresie nieuregulowanym tymi przepisami zastosowanie znajduje zatem art. 4 § 1 k.k. Ponadto przyjęcie, że przepisy art. 81 ust. 1 i 2 Tarczy 4.0 wprowadzają wyjątki od zasady wyrażonej w treści art. 4 § 1 k.k., nie pozwala na uznanie za trafne poglądów, zgodnie z którymi z ww. przepisów da się wyinterpretować zakaz łączenia kar prawomocnie orzeczonych do dnia 23.06.2020 r. z karami prawomocnie orzeczonymi po tej dacie. Trzeba również pamiętać, że szczególne regulacje przewidziane w art. 81 ust. 1 i 2 Tarczy 4.0, jako przepisy wprowadzające wyjątki od zasady prawa intertemporalnego wysłowionej w art. 4 § 1 k.k., nie podlegają wykładni rozszerzającej.

Zaprezentowany przez najwyższą polską instancję sądową pogląd prawny jest przekonujący. Zasada prawa intertemporalnego wysłowiona w art. 4 § 1 k.k. ma charakter zasadniczy. Jedyne wyraźna wypowiedź ustawodawcy może ograniczyć zakres jej aplikacji.

DELEGOWANIE SĘDZIEGO DO ORZEKANIA W INNYM SĄDZIE

Wyrok Sądu Najwyższego z 25.05.2021 (IV KK 70/21)²²; wyrok Sądu Najwyższego z 6.07.2021 (IV KK 295/21)²³; wyrok Sądu Najwyższego z 21.07.2021 r. (II KK 208/20)²⁴

Delegowanie sędziego w oparciu o art. 77 § 1 pkt 1 ustawy z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych²⁵ do wykonywania obowiązków orzeczniczych w innym sądzie na czas pełnienia określonej funkcji (np. prezesa sądu powszechnego jakiegokolwiek rzędu) stanowi rodzaj delegacji nieznannej w polskim systemie prawnym i nie wywołuje skutków prawnych; orzeczenia wydane z udziałem tak nieprawidłowo delegowanego sędziego dotknięte są bezwzględnym uchybieniem, o którym mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Na koniec warto zaprezentować całą w zasadzie już serię orzeczeń SN odnoszącą się do instytucji delegacji sędziego. Wszystkie przywołane orzeczenia zapadły w sytuacji, gdy sędzia biorący udział w składzie orzekającym danego sądu pozostawał sędzią delegowanym, przy czym czas jego delegacji nie został oznaczony terminem, lecz zrelatywizowany do czasu pełnienia funkcji „prezesa sądu”. W ocenie SN takie oznaczenie czasu delegacji, a tym samym czasu uprawniającego do pełnienia funkcji orzeczniczych w innym sądzie, niż wynikało to

²² Wyrok SN z 25.05.2021 (IV KK 70/21), OSNKW z 2021/8, poz. 32.

²³ Wyrok SN z 6.07.2021 (IV KK 295/21), LEX nr 3231822.

²⁴ Wyrok SN z 21.07.2021 r. (II KK 208/20), LEX nr 3207870.

²⁵ Ustawa z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 2072), dalej p.u.s.p.

z powołania sędziego na urząd, nie spełnia minimum warunków oczekiwanych w demokratycznym państwie prawa w zakresie wymogu należytego obsadzenia sądu. Tak ukształtowana delegacja nie mieści się ani w zakresie delegacji „na czas określony”, bowiem odwołanie z funkcji prezesa podczas kadencji może mieć miejsce w każdym czasie (art. 27 p.u.s.p.), ani w zakresie delegacji „na czas nieokreślony”, ponieważ kadencja prezesa sądu okręgowego trwa 6 lat (art. 26 § 1 p.u.s.p.). Równocześnie zaś brak jest innych dopuszczalnych ustawowo form delegacji. Sąd Najwyższy zastrzegł przy tym, że jego stanowisko nie jest przejawem formalizmu prawniczego, ale wyrazem poszanowania konstytucyjnego wymogu, aby organy władzy publicznej działały tylko na podstawie i w granicach prawa (art. 7 Konstytucji RP). Skoro zaś komentowana delegacja nie spełniała ustawowych wymogów, to nie może być źródłem skutecznie nabytych uprawnień orzeczniczych.

Ze stanowiskiem tym należy się w pełni zgodzić. Co nie wybrzmiało do końca w uzasadnieniu orzeczeń SN, a co stanowi oczywisty problem w tego rodzaju konfiguracjach, to faktyczna zależność delegowanego do orzekania sędziego od decyzji Ministra Sprawiedliwości, czyli czynnika władzy wykonawczej. Rzecz jasna sytuacja taka podważa niezależność sędziego i nie może być akceptowana.

* * *

Jeszcze dalej idące wątpliwości co do instytucji delegacji podniesione jednak zostały w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Wyrok Wielkiej Izby Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 16.11.2021 r., sprawy połączone od C-748/19 do C-754/19²⁶

Prawo Unii Europejskiej stoi na przeszkodzie obowiązującemu w Polsce systemowi zezwalającemu Ministrowi Sprawiedliwości na delegowanie sędziów do sądów karnych wyższej instancji, z którego to delegowania Minister Sprawiedliwości, będący zarazem Prokuratorem Generalnym, może odwołać sędziego w każdym czasie i bez uzasadnienia.

Wymóg niezawisłości sędziowskiej wymaga bowiem, by przepisy dotyczące takiego delegowania przewidywały niezbędne gwarancje w celu uniknięcia ryzyka wykorzystywania takiego delegowania do politycznej kontroli treści orzeczeń sądowych, w szczególności w obszarze prawa karnego.

Wskazane orzeczenie zapadło w następstwie pytania prejudycjalnego zadanego przez Sąd Okręgowy w Warszawie, który powziął wątpliwość, czy instytucja delegacji, w kształcie znanym polskiemu prawu, a przejawiającym się w możliwości delegowania sędziego do orzekania w wyższym sądzie przez

²⁶ Wyrok Wielkiej Izby Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 16.11.2021 r., sprawy połączone od C-748/19 do C-754/19 (Dz.Urz. UE C z 2022 r. poz. 24, s. 3/2).

Ministra Sprawiedliwości, w oparciu o kryteria, które nie są znane publicznie i nie podlegają kontroli sądowej, oraz przy możliwości odwołania sędziego z delegacji przez tegoż Ministra Sprawiedliwości w każdym czasie, bez konieczności uzasadnienia tej decyzji i bez możliwości jej skontrolowania, nie narusza art. 19 ust 1 akapit 2 Traktatu o Unii Europejskiej²⁷ oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2016/343(4) z 9.03.2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym²⁸. W ocenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie uległo wątpliwości, że takie rozwiązanie narusza unijny porządek prawny oraz stawiane prawem unijnym gwarancje niezależności sędziego. Trybunał zwrócił dodatkowo uwagę, że Minister Sprawiedliwości w polskim systemie prawa pełni równocześnie funkcję Prokuratora Generalnego, będącego zwierzchnikiem wszystkich prokuratorów. Ma zatem wpływ zarówno na sędziego delegowanego ze względu na możliwość arbitralnego skrócenia czasu sprawowania przez niego funkcji orzeczniczej w jednostce, do której został delegowany, ale także na prokuratora występującego w danej sprawie. Stan taki z całą zaś pewnością narusza reguły uczciwego procesu.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej podkreślił, że polskie sądy powszechne należą do systemu środków odwoławczych w „dziedzinach objętych prawem Unii” w rozumieniu art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE. Konieczne jest więc zagwarantowanie, aby mogły zapewniać wymaganą i skuteczną ochronę prawną. Kluczowe jest zatem zachowanie ich niezależności, to zaś oznacza, że o ile nie jest wykluczone delegowanie sędziów, o tyle muszą mu towarzyszyć niezbędne gwarancje w celu uniknięcia ryzyka wykorzystywania takiego delegowania do politycznej kontroli treści orzeczeń sądowych. W szczególności zarówno decyzja o delegowaniu sędziego, jak i o jego odwołaniu z delegacji muszą być podejmowane w oparciu o jasne kryteria oraz być należycie uzasadnione. Samo odwołanie przed czasem z delegacji TSUE porównał do stanu zbliżonego do zastosowania sankcji dyscyplinarnej. Uznał konsekwentnie do tego, że od decyzji takiej powinien przysługiwać środek zaskarżenia na drodze sądowej i z poszanowaniem jej prawa do obrony.

Jak zatem widać, ocena TSUE regulacji odnoszącej się do instytucji delegowania sędziego jest jeszcze surowsza i w swoich konsekwencjach dalej idąca niż dotychczasowe oceny wyrażane przez Sąd Najwyższy. Nie sposób zresztą polemizować z argumentami wyrażonymi przez TSUE. Warto natomiast mieć to orzeczenie na względzie, stawia ono bowiem pod znakiem zapytania wszystkie postępowania toczące się z udziałem sędziów, których uprawnienia orzecznicze wynikają z delegacji.

²⁷ Traktat o Unii Europejskiej podpisany 7.02.1992 r. w Maastricht (Dz.U. z 2021 r. poz. 1852 ze zm.), dalej TUE.

²⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2016/343(4) z 9.03.2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym (Dz.Urz. UE L z 2016 r. poz. 65, s. 1).

ABSTRACT

dr Patrycja Balcer

The author is an advocate (District Bar Association in Krakow), an assistant professor at the Chair of Criminal Law in the Institute of Law at the Krakow University of Economics.

dr hab. Janusz Raglewski

The author is an advocate (District Bar Association in Krakow), a professor at the Department of Criminal Law at the Faculty of Law and Administration at the Jagiellonian University in Krakow.

dr hab. Dobrosława Szumiło-Kulczycka

The author is an advocate (District Bar Association in Krakow), a professor at the Department of Criminal Procedure at the Faculty of Law and Administration at the Jagiellonian University in Krakow.

Review of the case law of the Polish Supreme Court in the area of criminal law (July–December 2021)

The review of case law of the Criminal Chamber of the Supreme Court presents selected interesting judgments issued in the second half of 2021, with the authors' comments. The cited judgments cover issues such as: discontinuation of proceedings with absorption of penalty, obligation to consider applications, awarding reimbursement of expenses, witness' liability for making false statements, physical evidence, bank account, adjudicating panels in criminal cases including judges seconded by the Minister for Justice.

Keywords: *defence counsel, criminal law, criminal procedure, right to defence, extradition, witness, liability for false statements, seconded judges*

dr Patrycja Balcer

ORCID: 0000-0002-2298-1159; e-mail: balcerp@uek.pl

Autorka jest adwokatem, asystentem w Katedrze Prawa Karnego w Instytucie Prawa na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie.

dr hab. UJ Janusz Raglewski

ORCID: 0000-0002-4071-381X; e-mail: janusz.raglewski@uj.edu.pl

Autor jest adwokatem, profesorem w Katedrze Prawa Karnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego.

dr hab. UJ Dobrosława Szumiło-Kulczycka

ORCID: 0000-0002-8891-2041; e-mail: dobrosława.szumilo-kulczycka@uj.edu.pl

Autorka jest adwokatem, profesorem w Katedrze Postępowania Karnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego.